

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 27.11.2013.
COM(2013) 821 final

2013/0407 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava biti nazočan na suđenju u
kaznenom postupku**

{SWD(2013) 478 final}

{SWD(2013) 479 final}

{SWD(2013) 500 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Uvod

1. Cilj je ovog prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća osnažiti određene vidove prava osumnjičenih ili optuženih osoba u kaznenim postupcima u cijeloj Europskoj uniji da budu smatrani nedužnima dok im se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja ili ojačati pravo biti nazočan na vlastitom suđenju.
2. U svjetlu članka 82. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), pravosudna suradnja temelji se na uzajamnom priznavanju, odnosno, sudske odluke donesene u jednoj državi članici trebaju se smatrati jednakovrijednima u drugoj državi članici bez obzira na to gdje je odluka donesena i stoga su izvršive bilo gdje u EU-u. Pravosudna suradnja mora biti utemeljena na uzajamnom povjerenju među različitim pravosudnim sustavima i percepcija da se prava osumnjičenih ili optuženih osoba ne poštuju u svakoj fazi ima neproporcionalno štetan učinak na uzajamno povjerenje, a tako i na pravosudnu suradnju.
3. U tom kontekstu, u Stockholmskom programu¹ stavlja se naglasak posebno na jačanje prava pojedinaca u kaznenom postupku. U njegovoj točki 2.4. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da pripremi prijedloge kojima će se uspostaviti postupni pristup jačanju prava osumnjičenih ili optuženih osoba utvrđivanjem zajedničkih minimalnih standarda prava na pošteno suđenje.
4. Tri su mjere već donesene: Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima², Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informacije u kaznenom postupku³ i Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima tijekom trajanja oduzimanja slobode⁴. Mjere za zaštitu ranjivih osoba osumnjičenih ili optuženih u kaznenom postupku predstavljene su u paketu s ovom inicijativom, zajedno s Direktivom o privremenoj pravnoj pomoći za osumnjičene i optužene osobe koje su lišene slobode i o pravnoj pomoći u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga.
5. Nadalje, Komisija je 14. lipnja 2011. objavila Zelenu knjigu o provedbi kaznenog zakonodavstva EU-a u području oduzimanja slobode radi razmatranja načina za jačanje uzajamnog povjerenja i primjene načela uzajamnog priznavanja u području oduzimanja slobode, u skladu s i u okviru nadležnosti EU-a.
6. Svrha je cijelog programa Komisije o postupovnim pravima osigurati poštovanje prava na pošteno suđenje u Europskoj uniji. Načelo pretpostavke nedužnosti, zajedno s njegovim povezanim pravima, pridonosi osiguranju prava na pošteno suđenje. Razna prava osumnjičenih ili optuženih osoba u kaznenom postupku utvrđena gore navedenim direktivama EU-a u posljednjih par godina, kao što je pravo na tumačenje

---

¹ SL C 115, 4.5.2010., str. 1.

² SL L 280, 26.10.2010., str. 1.

³ SL L 142, 1.6.2012., str. 1.

⁴ SL L 294, 6.11.2013., str. 1.

i prevođenje, pravo na informacije i pravo pristupa odvjetniku nisu sama po sebi ciljevi. Ona imaju širi cilj. Radi se zapravo o alatima za ostvarivanje načela prava na pošteno suđenje. Njemu pridonose pretpostavka nedužnosti i s njom povezana prava. U slučaju trajnog kršenja pretpostavke nedužnosti u državama članicama, ciljevi programa o postupovnim pravima ne bi se mogli u potpunosti ostvariti.

7. Zbog toga je Europsko vijeće u Stockholmskom programu izrijekom pozvalo Komisiju da se pozabavi pitanjem pretpostavke nedužnosti.
8. Komisija je detaljno preispitala to pitanje u svojoj ocjeni učinka i zaključila da je u svrhu jačanja tog temeljnog prava potrebno donijeti mjeru o određenim vidovima pretpostavke nedužnosti. Općim ciljevima mjera koje su već donesene u području postupovnih prava u kaznenom postupku, uključujući temeljni instrument, odnosno, Direktivu o pravu pristupa odvjetniku, ipak se zahtijeva da se u svim državama članicama EU-a jamče određene minimalne razine zaštite načela pretpostavke nedužnosti.
9. Ta se pretpostavka temelji na članku 82. stavku 2. UFEU-a. U tom je članku predviđeno da „Europski parlament i Vijeće mogu direktivama donesenima u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom utvrditi minimalna pravila potrebna za olakšavanje uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka te policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s prekograničnim elementima. U tim se pravilima uzimaju u obzir razlike pravnih tradicija i sustava država članica.

Pravila se odnose na:

(a) uzajamno prihvaćanje dokaza među državama članicama;

(b) prava pojedinaca u kaznenom postupku;

(c) prava žrtava kaznenog djela;

(d)[...].“

10. Ovaj prijedlog pridonijet će i jačanju pravnih jamstava za zaštitu pojedinaca u postupku koji vodi Ured Europskog javnog tužitelja. U nedavno predstavljenom Prijedlogu Uredbe Vijeća⁵ pojašnjava se da osumnjičena osoba ima sva prava zajamčena u zakonodavstvu EU-a te ostala prava koja proizlaze izravno iz Povelje o temeljnim pravima Europske unije („Povelja“) koja će se primjenjivati u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom i izravno se odnosi na pravo na pretpostavku nedužnosti. Uvođenjem pojačanih standarda o pretpostavci nedužnosti u ovaj prijedlog, pojačana su i postupovna jamstva koja se primjenjuju u odnosu na Ured europskog javnog tužitelja.
11. U članku 6. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji („UEU“) predviđeno je da temeljna prava zajamčena Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda („EKLJP“) i kako proizlaze iz ustavnih tradicija koje su zajedničke državama članicama čine opća načela zakonodavstva EU-a. U članku 6. stavku 1. UEU-a propisano je da Europska unija priznaje prava, slobode i načela utvrđena Poveljom, koja ima istu pravnu snagu kao UFEU i UEU. Povelja je upućena institucijama EU-a i državama članicama kada provode zakonodavstvo EU-a, kao što je slučaj u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima u Europskoj uniji.
12. U članku 47. Povelje propisano je pravo na pošteno suđenje. Člankom 48. zajamčeno je pravo osobe na pretpostavku nedužnosti i on ima isto značenje i opseg kao i pravo

---

⁵ Prijedlog Uredbe Vijeća o osnivanju Ureda europskog javnog tužitelja, COM(2013) 534 završna verzija 17.7.2013.

zajamčeno člankom 6. stavkom 2. EKLJP-a⁶. U članku 6. stavku 2. EKLJP-a propisano je da će se svatko optužen za kazneno djelo smatrati nedužnim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom. U članku 11. stavku 1. Opće deklaracije o ljudskim pravima zajamčeno je to načelo istim riječima. Članak 14. stavak 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (ICCPR)⁷ sadržava vrlo sličnu odredbu.

13. Europski sud za ljudska prava (ESLJP) razjasnio je područje primjene članka 6. EKLJP-a. Sud je u više navrata smatrao da se on primjenjuje i u fazi kaznenog postupka prije suđenja⁸ te da osumnjičene ili optužene osobe imaju prava iz članka 6. EKLJP-a u početnim fazama policijskog ispitivanja⁹. Sud je isto tako presudio da se ta jamstva moraju primjenjivati na svjedoke kada su u stvarnosti osumnjičeni za kazneno djelo jer je službena kvalifikacija osobe nevažna¹⁰.
14. Načelo pretpostavke nedužnosti razvijalo se tijekom godina. ESLJP je smatrao da su člankom 6. stavkom 2. EKLJP-a obuhvaćena tri ključna zahtjeva¹¹: pravo da prije donošenja konačne presude osobu javna tijela javno ne predstavljaju kao osuđenu osobu¹², činjenicu da je teret dokazivanja na tužiteljstvu i da osnovana sumnja u krivnju treba ići u korist okrivljenika i pravo optužene osobe da bude obaviještena o optužbi. ESLJP priznaje i postojanje jasne veze između pretpostavke nedužnosti i drugih prava na pošteno suđenje, u smislu da je u slučaju povrede tih prava, i pretpostavka nedužnosti neizbježno u opasnosti: pravo osobe da ne inkriminira samu sebe, pravo odbiti suradnju i pravo na šutnju¹³ te pravo na slobodu (te da osoba ne bude stavljena u pritvor)¹⁴.
15. Pravo biti nazočan na suđenju osnovno je pravo obrane. Pravo optužene osobe da osobno nazoči suđenju dio je prava na pošteno suđenje predviđenog u članku 6. EKLJP-a, kako ga tumači ESLJP¹⁵. Jačanjem tog prava pridonijet će se, stoga, jačanju prava na pošteno suđenje.
16. Pravo biti informiran o optužbi obuhvaćeno je Direktivom 2012/13/EU o pravu na informacije u kaznenom postupku i stoga nije obuhvaćeno ovom Direktivom. Pritvor je predmet odvojenih inicijativa¹⁶ i stoga nije uzet u razmatranje u ovoj Direktivi. U ovom prijedlogu govori se o svim gore navedenim vidovima načela pretpostavke nedužnosti ili onima koji su s njom povezani.

⁶ SL C 303, 14.12.2007., str. 30. Obrazloženja u vezi s Poveljom o temeljnim pravima.

⁷ 999 U.N.T.S. 171. ICCPR je Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima otvorena za potpisivanje rezolucijom Opće skupštine Ujedinjenih naroda 16. prosinca 1966. koju su potvrdile sve države članice EU-a i ona je stoga za njih u okviru međunarodnog prava obvezujuća.

⁸ *Salduz protiv Turske* (presuda od 27.11.2008., zahtjev 36391/02, stavak 50.).

⁹ *Idem*, stavak 52.

¹⁰ *Brusco protiv Francuske* (presuda od 14.10.2010., zahtjev 1466/07, stavak 47.).

¹¹ *Barberà, Messegué i Jabardo protiv Španjolske* (presuda od 6.12.1988., zahtjevi 10588/83, 10589/83 i 10590/83). Vidi i *Allenet de Ribemont protiv Francuske* (presuda od 10.2.1995., zahtjev 15175/89).

¹² *Minelli protiv Švicarske* (presuda 25.3.1983., zahtjev 8660/79).

¹³ *Funke protiv Francuske* (presuda od 25.2.1993., zahtjev 10828/84), *Murray protiv UK-a* (presuda od 8.2.1996., zahtjev 18731), *Saunders protiv UK-a* (presuda od 17.12.1996., zahtjev 19187/91).

¹⁴ Osim kada je zbog javnog interesa opravdano odstupanje od načela prava na slobodu - vidi *Kudla protiv Poljske* (presuda od 26.10.2010., zahtjev 30210/96).

¹⁵ *Colozza protiv Italije* (presuda od 12. veljače 1985., zahtjev 9024/80).

¹⁶ COM(2011) 327 završna verzija, 14.6.2011. Teme Zelene knjige su pritvor i uzajamno priznavanje zatvorskih i uvjetnih kazni. Komisija je dobila 81 odgovor od država članica, civilnog društva i NVO-ova. Sažetak odgovora objavljen je na web-mjestu Komisije. http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/110614_en.htm. Vidi i Okvirnu odluku 2009/829/PUP od 23. listopada 2009. o primjeni načela uzajamnog priznavanja odluka o mjerama nadzora kao alternative privremenom pritvoru (SL L 294, 11.11.2009., str. 20.).

17. U ovoj Direktivi propisuju se minimalni zahtjevi na razini EU-a kojima se uređuju određeni vidovi prava osumnjičenih ili okrivljenih osoba da budu smatrane nedužnima u skladu sa Stockholmskim programom i sudskom praksom ESLJP-a. Njome se stoga promiče primjena Povelje, posebno njezinih članaka 6., 47. i 48. nastavljajući se na članak 6. EKLJP-a prema tumačenju ESLJP-a.

1.2. REZULTATI SAVJETOVANJA SA ZAINTERESIRANIM STRANAMA I OCJENA UČINKA

18. Savjetovanja sa zainteresiranim stranama održana su u nekoliko navrata.
19. Komisija je u 2006. objavila Zelenu knjigu¹⁷ o pretpostavci nedužnosti. Tada je 11 država članica odgovorilo na savjetovanje i neovisni stručnjaci i praktičari iskoristili su priliku ukazati na slabljenje načela pretpostavke nedužnosti i naglasiti, posebno u odnosu na istrage protiv nedržavljana i nerezidenata, da se čini da se načelo „pretpostavke krivnje“ sve više tolerira u nacionalnim sustavima.
20. Komisija je kontaktirala i s najvažnijim zainteresiranim stranama i imala je koristi od savjetovanja s drugim inicijativama priloženima ovom paketu.
21. Na sastanku Stručne skupine o kazenoj politici EU-a od 23. siječnja 2013., Komisija je prikupila stajališta o toj temi akademika, praktičara, sudaca, odvjetnika obrane i tužitelja.
22. Osim toga, 19. veljače 2013. održan je sastanak s predstavnicima ministarstava pravosuđa iz država članica i Hrvatske posebno posvećen pretpostavci nedužnosti.
23. Osim toga, u okviru studije provedene kao dio priprema za Ocjenu učinka koja prati ovaj prijedlog, 27. veljače 2013. pokrenuta je internetska anketa i objavljena na *web*-mjestu Glavne uprave za pravosuđe i na *web*-mjestu EJN-a. Sve glavne zainteresirane strane obaviještene su o toj anketi putem e-pošte i zaprimljeno je više od 100 odgovora. Anketa se usredotočila ne samo na pravnu situaciju u pogledu zaštite prava na pretpostavku nedužnosti u državama članicama, već i na njegovu primjenu u praksi. Nalazi te ankete uključeni su u Prilog III. Ocjene učinka priložene ovom Prijedlogu. Ocjena učinka dostupna je na [<http://ec.europa.eu/governance>]. Pokazala je da je razina jamstava u zakonodavstvu država članica općenito prihvatljiva te se čini da u tom području ne postoji nikakav sustavni problem. Međutim postoje točke u kojima bi pravna jamstva trebala poboljšati. Osim toga pretpostavke nedužnosti još se uvijek prečesto krše u EU-u.

2. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA

2.1. POSEBNE ODREDBE

Članak 1. — Predmet

24. Cilj je ove Direktive propisati minimalna pravila o određenim vidovima prava osumnjičenih ili optuženih osoba da budu smatrane nedužnima dok im se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja. Ovom Direktivom obuhvaćaju se sljedeća prava: pravo da osobu javno tijelo ne proglasi krivom prije donošenja konačne presude, činjenicu da je teret dokazivanja na tužiteljstvu i da osnovana sumnja u krivnju treba koristiti optuženoj osobi, pravo osobe da ne inkriminira samu

¹⁷ COM(2006) 174 završna verzija, 26.4.2006.

sebe, pravo ne surađivati i pravo na šutnju. Ova Direktiva obuhvaća i pravo biti nazočan na vlastitom suđenju.

Članak 2. — Opseg

25. Direktiva se primjenjuje na osumnjičene ili optužene osobe u kaznenom postupku od samog početka kaznenog postupka, čak i prije nego što nadležna tijela obavijeste osumnjičenike o činjenici da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela. Primjenjuje se do okončanja takvog postupka tj. do donošenja konačne presude.
26. Pravo biti smatran nedužnim obuhvaća različita pravila i stupnjeve zaštite u odnosu na fizičke i pravne osobe, kako je priznato u sudskoj praksi Suda Europske unije o pravu osobe da se ne inkriminira¹⁸. Ovom se Direktivom uzimaju u obzir te razlike i stoga se primjenjuje samo na fizičke osobe.
27. Zaštita prava pravnih osoba da budu smatrane nedužnima ipak se osigurava postojećim jamstvima iz nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Unije, kako ih tumače nacionalni sudovi i Sud Europske unije te iz EKLJP-a kako ga tumači ESLJP.
28. Stoga se čuva i poštuje pristup „korak po korak“ intervencije zakonodavstva Unije, posebno u području prava pojedinaca u kaznenom postupku. Razmotrit će se buduće inicijative u tom području ovisno o razvoju nacionalnog zakonodavstva i sudske prakse.

Članak 3. – Pretpostavka nedužnosti

29. Tom se odredbom utvrđuje pravo pretpostavke nedužnosti.

Članak 4. — Javna upućivanja na krivnju prije osude

30. ESLJP je utvrdio kao jedno od osnovnih vidova načela pretpostavke nedužnosti činjenicu da sud ili državni službenik ne mogu javno predstaviti osumnjičene ili optužene osobe kao krive za kazneno djelo ako im se nije sudilo i ako nisu osuđene za to djelo konačnom presudom¹⁹. To bi se načelo trebalo nadalje primjenjivati, u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, na sva javna tijela²⁰. U objema bi se situacijama javnost mogla uvjeriti da je osoba kriva i utjecati na ocjenu činjenica pravosudnog tijela.
31. Tim načelom ne bi se trebala dovoditi u pitanje mogućnost objave, u skladu s nacionalnim pravom, odluka kojima se određuju sankcije nakon upravnog postupka.

Članak 5. – Teret dokazivanja i traženi standard dokazivanja

32. Pretpostavkom nedužnosti pretpostavlja se da je teret dokazivanja na tužitelju i svaka sumnja ide u korist osumnjičenoj ili optuženoj osobi (*in dubio pro reo*). Pretpostavka je da se sudska presuda mora temeljiti na dokazima koji su izneseni pred sud, a ne na tvrdnjama ili pretpostavkama. Time se ne dovodi u pitanje neovisnost pravosuđa pri utvrđivanju krivnje osumnjičene ili optužene osobe. Nadalje, ESLJP priznao je da se u određenim i ograničenim slučajevima teret dokazivanja može prebaciti na obranu.

---

¹⁸ Vidi, između ostalog, predmet C-301/04 P *Komisija protiv SGL Carbona* [2006] ECR I-5915; predmet T-112/98 *Mannesmannröhren-Werke protiv Komisije* [2001] ECR II-732.

¹⁹ Vidi *Minelli protiv Švicarske*.

²⁰ Vidi *Allenet de Ribemont protiv Francuske*.

U tom članku odražava se načelo ESLJP-a²¹, koje se smatra ispravnom ravnotežom između javnog interesa (potreba tužitelja) i prava obrane. Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje mogućnost obrane da izvodi dokaze u skladu s primjenjivim nacionalnim pravilima.

Članak 6. i članak 7. – Pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i pravo odbiti suradnju, pravo na šutnju

33. U ta dva članka utvrđuje se pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i pravo odbiti suradnju te pravo na šutnju. Pravo ne biti prisiljen svjedočiti protiv sebe niti priznati krivnju kao i pravo ne surađivati i pravo na šutnju opće su prihvaćeni međunarodni standardi koji su u osnovni pojma poštenog suđenja iz članka 6. EKLJP-a²². U osnovi tih prava je, između ostalog, zaštita optužene osobe od neopravdane prisile nadležnih tijela, što doprinosi izbjegavanju neopravdanih osuda i do ispunjenja ciljeva članka 6. EKLJP-a. „Stupanj prisile“ koji se primjenjuje na osumnjičene ili optužene osobe kako bi ih se prisililo na davanje informacija o optužbama protiv njih ne smije uništavati, čak niti iz razloga sigurnosti i javnog reda, samu bit prava osobe da ne inkriminira samu sebe te pravo na šutnju²³. U svakom slučaju mora se poštovati članak 3. EKLJP-a o zabrani mučenja, u skladu s tumačenjem ESLJP-a.
34. Pravo ne inkriminirati samog sebe u prvom redu se odnosi na poštovanje volje osumnjičenih ili optuženih osoba da šute i, posebno, pretpostavlja da tužitelj u kaznenom predmetu pokušava iznijeti dokaze protiv osumnjičenih ili optuženih ne koristeći dokaze dobivene metodama prisile ili pritiska protivno volji osumnjičenih ili optuženih osoba. Nadalje, područje primjene prava nije ograničeno na slučajeve kada je optuženi pretrpio prisilu ili kada je na neki drugi način prekršena volja optuženog²⁴. U tom smislu, prema ESLJP-u, predmetno pitanje usko je povezano s pretpostavkom nedužnosti iz članka 6. stavka 2. EKLJP-a.
35. Osumnjičene ili optužene osobe trebalo bi odmah obavijestiti o njihovu pravu na šutnju, u skladu s Direktivom 2012/12/EU. Takve bi se informacije trebale odnositi i na sadržaj prava na šutnju i posljedice odricanja od tog prava ili pozivanja na to pravo.
36. Potrebno je isključiti sve zaključke izvedene iz činjenice da ta prava koriste osumnjičene ili optužene osobe. Bez toga bi pravo bilo samo iluzorno kada bi se osumnjičene ili optužene osobe morale bojati da će se njihovo odbijanje suradnje ili njihova šutnja iskoristiti protiv njih kasnije tijekom kaznenog postupka. Jedino na taj način može se osigurati da osumnjičene ili optužene osobe mogu slobodno iskoristiti svoja prava bez straha da bi se iskorištavanje tih prava moglo upotrijebiti protiv njih u kasnijoj fazi postupka. Prema tome, Direktivom je predviđen i poseban i neposredan pravni lijek da nije dopuštena uporaba dokaza stečenih povredom tih prava, osim u vrlo iznimnim okolnostima kada korištenje tih dokaza ne dovodi u pitanje općenitu pravičnost postupka²⁵.
37. Činjenica da se iz ostvarivanja tih prava ne trebaju izvoditi zaključci i da se ostvarivanje tih prava ne treba koristiti protiv osumnjičenih ili optuženih osoba u

²¹ Vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a *Salabiaku protiv Francuske* (presuda od 7.10.1988., zahtjev 10519/83), *Barberà, Messegué i Jabardo protiv Španjolske*, *Telfner protiv Austrije* (presuda od 20.3.2001., zahtjev 33501/96).

²² Vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a *Funke protiv Francuske*, *Murray protiv UK-a*, *Saunders protiv UK-a*, *Heaney i McGuinness protiv Irske* (presuda od 21.12.2000., zahtjev 34720/97), *Jalloh protiv Njemačke* (presuda od 11.7.2006., zahtjev 54810/00).

²³ Vidi *Heaney i McGuinness protiv Irske*, stavci 55. i 58.

²⁴ Vidi *Allan protiv UK-a* (presuda od 5.11.1992., zahtjev 48539/99, stavak 50.).

²⁵ Vidi *Allan protiv UK-a*, stavak 42.

kasnijoj fazi postupka ne treba spriječiti države članice da uzmu u obzir suradnju kada odlučuju o određivanju konkretnih sankcija.

Članak 8. i članak 9. – Pravo biti nazočan na suđenju

38. Ako je osoba odsutna sa suđenja, njezino je pravo na obranu ugroženo. U tom slučaju, optužena osoba ne može ni dati svoju verziju činjenica Sudu ni u skladu s tim izvesti dokaze. Može joj stoga biti utvrđena krivnja bez da je imala priliku osporiti osnovu za takvu optužbu.
39. Pravo biti nazočan na suđenju ili pravo na odricanje od tog prava nakon primljene obavijesti neophodni su za ostvarivanje prava na obranu.
40. U članku 8. predviđeno je da države članice moraju osigurati da se pravo na nazočnost primjenjuje na svako suđenje kojem je cilj utvrditi krivnju optužene osobe (osude i odluke o oslobodenju). Nazočnost osumnjičenih ili optuženih osoba u tom trenutku kaznenog postupka od posebne je važnosti s obzirom na posljedice koje bi taj trenutak mogao imati.
41. Člankom 8. propisano je pravo koje je utvrdio ESLJP da optužena osoba može biti nazočna na suđenju te je utvrđen ograničen broj iznimki od tog prava u skladu s Poveljom, EKLJP-om i zakonodavstvom EU-a²⁶. Pod uvjetom da se poštuju uvjeti iz članka 8., države članice ničim nisu spriječene da se za najčešće prekršaje koriste „pojednostavljenim postupcima”. Člankom 9. utvrđeno je da pravni lijek (kako ga je utvrdio ESLJP) u slučajevima u kojima se ne poštuje pravo na nazočnost na suđenju osigurava ponavljanje postupka²⁷.

Članak 10. – Pravni lijekovi

42. ESLJP dosljedno smatra da bi najprikladniji oblik pravnog lijeka za povredu prava na pošteno suđenje iz članka 6. stavka 2. EKLJP-a bio osigurati da se osumnjičene ili optužene osobe, u mjeri u kojoj je to moguće, stave u položaj u kojem bi bile da njihova prava nisu zanemarena²⁸.

Članak 11. – Prikupljanje podataka

43. U svrhu praćenja i ocjenjivanja učinkovitosti i djelotvornosti ove Direktive, države članice trebaju prikupljati pouzdane podatke u vezi s ostvarivanjem prava iz ove Direktive. Mjerodavni podaci uključuju podatke koje su zabilježila pravosudna tijela i policija u vezi s time koji se pravni lijek primjenjuje u slučajevima kršenja pretpostavke nedužnosti i prava biti nazočan na suđenju.

Članak 12. – Odredba o neregresiji

44. Svrha je ovog članka osigurati da utvrđivanje minimalnih standarda u skladu s ovom Direktivom ne utječe na umanjivanje standarda u određenim državama članicama te da se očuvaju standardi utvrđeni u Povelji i u EKPLJ-u. S obzirom na to da su ovom Direktivom predviđena minimalna pravila, u skladu s člankom 82. UFEU-a, države članice mogu odrediti više standarde od onih dogovorenih u ovoj Direktivi.

Članak 13. – Prenošnje

²⁶ Vidi Okvirnu odluku Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009. (SL L 81, 27.3.2009., str. 24).

²⁷ *Colozza protiv Italije*.

²⁸ Vidi *Teteriny protiv Rusije* (presuda od 30.6.2005., zahtjev 11931/03, stavak 56.), *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (presuda od 31.10.2006., zahtjev 41183/02, stavak 53.) i *Mehmet i Suna Yiğit protiv Turske* (presuda od 17.7.2007., zahtjev 52658/99, stavak 47.), *Salduz protiv Turske*, stavak 72.

45. Ovim se člankom zahtjeva od država članica da provedu Direktivu xx/xx/201x i da, do istog datuma, dostave Komisiji tekst odredbi kojima se ona prenosi u nacionalno zakonodavstvo. S obzirom na jednostavnost mjera za prenošenje u nacionalno zakonodavstvo koje treba primjenjivati, Komisiji nisu potrebni dokumenti s objašnjenjima kako bi obavljala svoj zadatak nadgledanja prenošenja Direktive u nacionalno zakonodavstvo. Pojedinačne mjere za prenošenje u nacionalno zakonodavstvo koje treba priopćiti trebale bi same po sebi biti dovoljno jasne.

Članak 14. – Stupanje na snagu

46. U ovom se članku predviđa će ova Direktiva stupiti na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

2.2. NAČELO SUPSIDIJARNOSTI

47. Postoje značajne razlike među zakonodavstvima država članica o pravu biti smatran nedužnim i svim njegovim vidovima. Iz sudske prakse ESLJP-a očito je da su povrede pretpostavke nedužnosti i povezanih prava na pošteno suđenje redovite. Rezultat toga je nedostatak uzajamnog povjerenja između pravosudnih tijela u različitim državama članicama EU-a. Uslijed toga, pravosudna tijela oklijevaju međusobno surađivati. U ocjeni učinka koja se nalazi u prilogu ovom prijedlogu prikazano je da ESLJP sam ne osigurava potpunu zaštitu pretpostavke nedužnosti. ESLJP neke vidove pretpostavke nedužnosti nije razmatrao u zadnje vrijeme ili ih nije detaljno razmatrao, a postupak povodom pravnog lijeka pred ESLJP-om dolazi naknadno, nakon iscrpljenja svih unutarnjih pravnih lijekova. Ovom će se Direktivom nadopuniti jamstva koja osigurava ESLJP te osigurati da je pretpostavka nedužnosti zaštićena od samog početka kaznenog postupka, uključujući mogućnost korištenja EU-ovih mehanizama pravne zaštite.
48. Države članice ne mogu same na zadovoljavajući način ostvariti cilj prijedloga jer on uključuje promicanje uzajamnog povjerenja. To mora učiniti Europska unija djelovanjem u cilju uspostave dosljednih zajedničkih minimalnih standarda koji se primjenjuju u cijeloj Europskoj uniji. To je potvrđeno Stockholmskim programom u kojem je Europsko vijeće pozvalo Komisiju da se pozabavi pitanjem pretpostavke nedužnosti. Prijedlogom će se uskladiti postupnovna pravila država članica u vezi s određenim vidovima prava biti smatran nedužnim i u vezi s pravom biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku u cilju jačanja uzajamnog povjerenja. Prijedlog je stoga u skladu s načelom supsidijarnosti.

2.3. NAČELO PROPORCIONALNOSTI

49. Ovaj je prijedlog u skladu s načelom proporcionalnosti jer ne prelazi ono što je minimalno potrebno za ostvarenje navedenog cilja na europskoj razini i ono što je potrebno za tu svrhu. Ovaj prijedlog obuhvaća samo određene vidove pretpostavke nedužnosti, koji su izravnije povezani s funkcioniranjem instrumenata uzajamnog priznavanja te s policijskom i pravosudnom suradnjom u kaznenim stvarima. Osim toga, ograničen je na fizičke osobe. To je u skladu s pristupom „korak po korak“ intervencije EU-a u području postupovnih prava u kaznenim stvarima i s potrebom razmjernog djelovanja.

3. UTJECAJ NA PRORAČUN

50. Ovaj prijedlog nema utjecaja na proračun EU-a.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 82. stavak 2. točku (b),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²⁹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija³⁰,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Cilj je ove Direktive jačanje prava na pošteno suđenje u kaznenom postupku utvrđivanjem minimalnih pravila o određenim vidovima pretpostavke nedužnosti i pravu biti nazočan na suđenju.
- (2) Utvrđivanjem minimalnih pravila o zaštiti postupovnih prava osumnjičenih ili optuženih osoba, ova bi Direktiva trebala ojačati povjerenje država članica u sustave kaznenog pravosuđa drugih država članica te time olakšati uzajamno priznavanje odluka u kaznenim stvarima. Takvim zajedničkim minimalnim pravilima trebale bi se ukloniti i prepreke slobodnom kretanju građana na teritoriju država članica.
- (3) U Stockholmskom programu³¹ stavlja se naglasak na jačanje prava pojedinaca u kaznenom postupku. U svojoj točki 2.4. Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da pripremi prijedloge kojima će se uspostaviti postupni pristup jačanju prava osumnjičenih ili optuženih osoba. Planira se da će se program EU-a o postupovnim pravima primjenjivati kao cjelina, ali sve njegove koristi osjetit će se u potpunosti tek kada budu provedeni svi njegovi elementi.
- (4) Europsko Vijeće je u Stockholmskom programu pozvalo Komisiju da preispita daljnje elemente minimalnih postupovnih prava za osumnjičene ili optužene osobe i da ocijeni treba li se pozabaviti drugim pitanjima, na primjer pretpostavkom nedužnosti radi promicanja bolje suradnje u tom području.

---

²⁹ SL C , , str...

³⁰ SL C , , str...

³¹ SL C 115, 4.5.2010., str. 1.

- (5) Tri su mjere već donesene: Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća³², Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća³³ i Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁴.
- (6) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati samo na kaznene postupke. Upravni postupci koji vode do sankcija, kao što su postupci u vezi s tržišnim natjecanjem, trgovinom, porezima, financijskim uslugama i druge istrage upravnih tijela u vezi s tim postupcima, kao i građanski postupci, nisu u području primjene ove Direktive.
- (7) Ovom bi se Direktivom trebala olakšati praktična primjena prava biti smatran nedužnim i svih njegovih različitih vidova te prava biti nazočan na vlastitom suđenju, u cilju zaštite prava na pošteno suđenje.
- (8) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na fizičke osobe koje su osumnjičene ili optužene za počinjenje kaznenog djela. Trebala bi se primjenjivati u bilo kojoj fazi postupka, čak i prije nego što su nadležna tijela države članice obavijestila predmetne osobe, službenim dopisom ili na neki drugi način, da su osumnjičene ili optužene za počinjenje kaznenog djela, do okončanja takvog postupka.
- (9) Direktivom se priznaju različite potrebe i razine zaštite određenih vidova prava biti smatran nedužnim u odnosu na fizičke i pravne osobe. Takva zaštita fizičkih osoba odražava se u bogatoj sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava. Međutim, Sud Europske unije priznao je da se prava koja proizlaze iz pretpostavke nedužnosti ne primjenjuju na pravne osobe na isti način kao i na fizičke osobe.
- (10) U trenutačnoj fazi razvoja nacionalnih zakonodavstava i sudske prakse na nacionalnoj razini i na razini Suda, prerano je na razini Unije donositi propise o pravu biti smatran nedužnim u odnosu na pravne osobe.
- (11) Zaštitu prava pravnih osoba da budu smatrane nedužnima potrebno je osigurati postojećim zakonodavnim jamstvima i sudskom praksom, čiji će razvoj u budućnosti utjecati na ocjenu potrebe za mjerom Unije.
- (12) „Policijska ili pravosudna tijela“ u svrhe ove Direktive odnosi se na javna tijela koja, u skladu s nacionalnim pravom, izvršavaju ovlasti u području kaznenog postupka.
- (13) Pretpostavka nedužnosti povrijeđena je ako su u sudskoj odluci ili izjavi za javnost osumnjičene ili optužene osobe prikazane kao da su osuđene, a da optuženik nije prethodno pronađen krivim u skladu sa zakonom.
- (14) Teret je dokazivanja na tužitelju i svaka sumnja trebala ići u korist optužene osobe. Prema tome, kada se teret dokazivanja prebaci s tužitelja na obranu smatra se da je pretpostavka nedužnosti povrijeđena, ne dovodeći u pitanje moguće ovlasti suda utvrđivanja činjenica po službenoj dužnosti te neovisnost pravosuđa pri utvrđivanju krivnje osumnjičene ili optužene osobe.
- (15) Međutim, u određenim bi slučajevima prebacivanje tereta dokazivanja na obranu trebalo biti u skladu s pretpostavkom nedužnosti ako su zajamčena određena jamstva: treba osigurati da su činjenične ili zakonske pretpostavke ograničene u određenim

³² Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26.10.2010., str. 1.).

³³ Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informacije u kaznenim postupcima (SL L 142, 1.6.2012., str. 1.).

³⁴ Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima tijekom trajanja oduzimanja slobode (SL L 294, 6.11.2013., str. 1.).

vremenskim rokovima, pri čemu se uzima u obzir važnost uloga te da se mogu pobiti, primjerice novim dokazima o olakotnim okolnostima ili o slučaju više sile.

- (16) Pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i pravo odbiti suradnju važni su vidovi pretpostavke nedužnosti. Osumnjičene ili optužene osobe ne bi trebalo prisiliti da, kada se od njih traži da daju izjavu ili odgovore na pitanja, dostave dokaze ili dokumente ili da dostave informacije na temelju kojih bi se mogle inkriminirati.
- (17) Svaka prisila izvršena nad osumnjičenom ili optuženom osobom radi davanja informacija trebala bi biti ograničena. Kako bi se utvrdilo da se prisilom nisu prekršila ta prava, treba uzeti u obzir sljedeće, u svjetlu svih okolnosti predmeta: prirodu i stupanj prisile u cilju dobivanja dokaza, teret javnog interesa u istraživanju i kažnjavanju predmetnog kaznenog djela, postojanje mjerodavnih jamstava u postupku te uporaba materijala. Međutim, stupanj prisile koji se vrši na osumnjičene ili optužene osobe kako bi ih se prisililo na davanje informacija o optužbama protiv njih ne bi trebalo uništavati samu bit prava osobe da ne inkriminira samu sebe te pravo na šutnju, čak niti iz razloga sigurnosti i javnog reda.
- (18) Pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i da odbije suradnju ne bi se trebalo primjenjivati na uporabu u kaznenom postupku onih materijala koji se mogu dobiti od osumnjičene ili optužene osobe uporabom zakonite ovlasti, već onoga što postoji neovisno o volji osumnjičenih ili optuženih osoba kao materijal stečen na temelju naloga za pretres, materijal u odnosu na koji postoji pravna obveza zadržavanja i dostavljanja na zahtjev, uzorci daha, krvi i urina te tkiva u svrhe analize DNA.
- (19) Pravo na šutnju važan je vid pretpostavke nedužnosti. Trebalo bi služiti kao zaštita od samoinkriminiranja.
- (20) Pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i da odbije suradnju te pravo na šutnju trebala bi se primjenjivati na pitanja koja su od ključne važnosti za kazneno djelo za čije je počinjenje netko osumnjičen ili optužen, a ne, primjerice, u vezi s pitanjima utvrđivanja identiteta osumnjičene ili optužene osobe.
- (21) Pravo na pošteno suđenje jedno je od temeljnih načela demokratskog društva. Pravo optužene osobe da nazoči na suđenju temelji se na tom pravu te bi trebalo biti zajamčeno u Uniji.
- (22) Međutim, pravo optužene osobe da nazoči na suđenju nije apsolutno. U određenim se okolnostima, optužena osoba može, izrijeком ili prešutno, ali jasno odreći tog prava.
- (23) U određenim dobro definiranim okolnostima kojima se osigurava učinkovito poštovanje prava na pošteno suđenje, trebalo bi biti moguće da se suđenje koje završava odlukom o krivnji ili nedužnosti odvija u odsutnosti osumnjičene ili optužene osobe.
- (24) Ovom se Direktivom ne bi trebali uređivati oblici i metode, uključujući postupovne zahtjeve, koji se koriste za ostvarivanje rezultata specificiranih u vezi s pravom biti nazočan na suđenju, koji su u nadležnosti nacionalnih zakona država članica.
- (25) Prilikom razmatranja je li način na koji se dostavljaju podaci dovoljan da se osigura da je osoba svjesna o suđenju, posebnu pozornost bi se moglo, ako je potrebno, posvetiti naporima dotične osobe da primi informacije koje su joj upućene.
- (26) Načelom učinkovitosti zakonodavstva EU-a zahtjeva se od država članica da uspostave prikladne i učinkovite pravne lijekove u slučaju povrede prava koja pojedinci imaju u skladu sa zakonodavstvom Unije. Učinkovit pravni lijek dostupan u slučaju povrede bilo kojeg od načela iz ove Direktive trebao bi imati, u što većoj

mogućoj mjeri, učinak stavljanja osumnjičenih ili optuženih osoba u isti položaj u kojem bi se našli da nije došlo do povrede.

- (27) U svrhu praćenja i ocjenjivanja učinkovitosti ove Direktive, države bi članice trebale prikupljati podatke povezane s provedbom prava utvrđenih u ovoj Direktivi. Takvi bi podaci trebali uključivati podatke koje su zabilježila pravosudna i policijska tijela u vezi s pravnim lijekovima primijenjenima u slučaju povrede bilo kojeg od vidova pretpostavke nedužnosti obuhvaćene ovom Direktivom i povrede prava biti nazočan na suđenju.
- (28) Ovom se Direktivom podržavaju temeljna prava i načela priznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući zabranu mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, pravo na slobodu i sigurnost, poštovanje privatnog i obiteljskog života, pravo na cjelovitost osobe, prava djece, integraciju osoba s invaliditetom, pravo na učinkovit pravni lijek i pravo na pošteno suđenje, pretpostavku nedužnosti i prava obrane.
- (29) S obzirom na to da se ovom Direktivom utvrđuju minimalna pravila, države članice mogu proširiti prava iz ove Direktive kako bi osigurale višu razinu zaštite. Takva viša razina zaštite ne bi trebala predstavljati prepreku za uzajamno priznavanje sudskih odluka čije bi donošenje ta minimalna pravila trebala olakšati. Razina zaštite nikada ne bi trebala biti ispod standarda predviđenih u Povelji o temeljnim pravima Europske unije ili Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kako su protumačeni u sudskoj praksi Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava.
- (30) Budući da države članice ne mogu u zadovoljavajućoj mjeri ostvariti ciljeve ove Direktive, odnosno, utvrđivanje zajedničkih minimalnih pravila za određene vidove prava na pretpostavku nedužnosti i za pravo biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku, nego se zbog opsega mjera to može bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je predviđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti, propisanim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (31) [U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, te su države članice priopćile da žele sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive] ILI [U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, te države članice ne sudjeluju u donošenju ove Direktive i ona za njih nije obvezujuća niti se na njih primjenjuje]³⁵.
- (32) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola (br. 22) o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive, nije njome obvezana niti podliježe njezinoj primjeni,

³⁵

Konačni tekst ove uvodne izjave u Direktivi ovisit će o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske donesenom u skladu s odredbama protokola (br. 21).

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

POGLAVLJE 1.

Predmet i područje primjene

Članak 1. *Predmet*

Ovom se Direktivom utvrđuju minimalna pravila koja se odnose na:

- (a) određene vidove prava na pretpostavku nedužnosti u kaznenim postupcima;
- (b) pravo biti nazočan na suđenju u kaznenom postupku

Članak 2. *Područje primjene*

Ova se Direktiva primjenjuje na fizičke osobe osumnjičene ili optužene u kaznenom postupku do konačnog okončanja tog postupka.

POGLAVLJE 2.

Pravo na pretpostavku nedužnosti

Članak 3. *Pretpostavka nedužnosti*

Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe budu smatrane nedužnima dok im se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

Članak 4. *Javna upućivanja na krivnju prije osude*

Države članice osiguravaju da se prije osude u izjavama za javnost i službenim odlukama javnih tijela ne upućuje na osumnjičene ili optužene osobe kao da su osuđene.

Države članice osiguravaju da se poduzmu odgovarajuće mjere u slučaju povrede tog zahtjeva.

Članak 5. *Teret dokazivanja i traženi standard dokazivanja*

1. Države članice osiguravaju da je težina dokazivanja u postupku utvrđivanja krivnje osumnjičenih ili optuženih osoba na tužitelju. Time se ne dovode u pitanje ovlasti suda pred kojim se vodi postupak da utvrdi činjenice po službenoj dužnosti.
  2. Države članice osiguravaju da je svaka pretpostavka kojom se prebacuje teret dokazivanja na osumnjičene ili optužene osobe od dovoljne važnosti da se opravda odstupanje od tog načela i da se može pobiti.
- Ta se pretpostavka može pobiti na način da obrana izvede dovoljno dokaza kojima se uzrokuje opravdana sumnja u krivnju osumnjičene ili optužene osobe.
3. Države članice osiguravaju da ako sud pred kojim se vodi postupak daje ocjenu o krivnji osumnjičene ili optužene osobe i postoji opravdana sumnja u krivnju te osobe, dotična se osoba oslobađa.

Članak 6.

Pravo osobe da ne inkriminira samu sebe i da odbije suradnju

1. Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe imaju pravo ne inkriminirati same sebe i odbiti suradnju u bilo kojem kaznenom postupku.
2. Pravo utvrđeno u stavku 1. ne primjenjuje se na uporabu u kaznenom postupku materijala koji bi se mogao dobiti od osumnjičenih ili optuženih osoba uporabom zakonitih mjera prisile, ali koji postoji neovisno o volji osumnjičene ili optužene osobe.
3. Ostvarivanje prava osobe da ne inkriminira samu sebe ili prava odbijanja suradnje neće se koristiti protiv osumnjičene ili optužene osobe u kasnijoj fazi postupka i neće se smatrati potvrdom činjenica.
4. Svi dokazi dobiveni povredom ovog članka nisu prihvatljivi, osim ako korištenje takvih dokaza ne dovodi u pitanje pravičnost postupka.

Članak 7.

Pravo na šutnju

1. Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe imaju pravo na šutnju dok ih ispituje policija ili druga tijela kaznenog progona ili pravosudna tijela u vezi s kaznenim djelom za čije su počinjenje osumnjičeni ili optuženi.
2. Države članice odmah obavješćuju osumnjičene ili optužene osobe o njihovu pravu na šutnju i objašnjavaju sadržaj tog prava i posljedice odricanja od tog prava ili pozivanja na to pravo.
3. Ostvarivanje prava na šutnju neće se koristiti protiv osumnjičene ili optužene osobe u kasnijoj fazi postupka i neće se smatrati potvrdom činjenica.
4. Svi dokazi dobiveni povredom ovog članka nisu prihvatljivi, osim ako korištenje takvih dokaza ne dovodi u pitanje pravičnost postupka.

POGLAVLJE 3.

Pravo biti nazočan na suđenju

Članak 8.

Pravo biti nazočan na suđenju

1. Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe imaju pravo biti nazočne na vlastitom suđenju.
2. Države članice mogu predvidjeti mogućnost da sud pred kojim se vodi postupak može donijeti odluku o krivnji u odsutnosti osumnjičene ili optužene osobe, pod uvjetom da je osumnjičena ili optužena osoba:
  - (a) pravovremeno:
    - (i) osobno preuzela sudski poziv i tako je obaviještena o datumu i mjestu suđenja ili je drugim sredstvima primila službene informacije o datumu i mjestu suđenja na način na koji se može nedvosmisleno utvrditi da je svjesna datuma i mjesta suđenja;
    - i
    - (ii) obaviještena da odluka može biti donesena čak i ako ta osoba nije nazočna na suđenju; ili

- (b) svjesna o dogovorenom suđenju, dala mandat pravnom savjetniku, kojeg je imenovala dotična osoba ili država, da je brani na suđenju i taj ju je branitelj zaista branio na suđenju.
- 3. Ako nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 2., država članica može izvršiti odluku iz tog stavka ako, nakon što joj je uručena odluka i nakon što je izrijekom obaviještena o pravu na ponovno suđenje, ili na žalbeni postupak, u kojem može sudjelovati i koji omogućuje novo utvrđivanje merituma predmeta, uključujući pregled novih dokaza, a što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke, osoba:
  - (a) izričito izjavi da ne osporava odluku;
  - ili
  - (b) ne zatraži ponovno suđenje ili žalbeni postupak u razumnom roku.

Članak 9.

Pravo na ponovljeno suđenje

Države članice osiguravaju da ako osumnjičene ili optužene osobe nisu bile nazočne na suđenju iz članka 8. stavka 1. i nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavaka 2. i 3., dotične osobe imaju pravo na novo suđenje na kojem imaju pravo sudjelovati i koji omogućuje novo utvrđivanje merituma predmeta, uključujući izvođenje novih dokaza, što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke.

POGLAVLJE 4.

Opće i završne odredbe

Članak 10.

Pravni lijekovi

- 1. Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe, u slučaju povrede njihovih prava iz ove Direktive, imaju na raspolaganju učinkovit pravni lijek.
- 2. Pravni lijek ima, u mjeri u kojoj je to moguće, učinak stavljanja osumnjičenih ili optuženih osoba u isti položaj u kojem bi bile da nije došlo do povrede, u cilju očuvanja prava na pošteno suđenje i prava na obranu.

Članak 11.

Prikupljanje podataka

Do [...] i svake tri godine nakon toga, države članice Komisiji dostavljaju podatke iz kojih je vidljivo kako se provode prava iz ove Direktive.

Članak 12.

Odredba o neregresiji

Nijednu odredbu ove Direktive ne tumači se kao ograničavanje ili odstupanje od bilo kojeg prava i postupovnih jamstava zajamčenih Poveljom o temeljnim pravima Europske unije, Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ili drugim odgovarajućim odredbama međunarodnog prava ili pravom bilo koje države članice kojim je predviđena viša razina zaštite.

Članak 13.

Prijenos u nacionalno zakonodavstvo

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do [18 mjeseci od objave ove Direktive]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Kada države članice donose te mjere, one prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 14.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 15.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik